

Peldvietu drošības aspekti

Publicēts: 13.05.2023.

Atgādinājums peldvietu apsaimniekotājiem.

Lai peldēšanās būtu droša inspekcija atgādina peldvietu apsaimniekotājiem, proti, pašvaldībām par [peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības pienākumu](#) peldētāju veselības aizsardzības nodrošināšanai.

Drošības prasības cita starpā paredz, ka:

- peldvietu ūdens norobežojamas ar bojām, lentēm vai citiem negrimstošiem materiāliem
- ja iespējams, izveido un norobežo peldēšanās sektoru bērniem ar dziļumu, kas nepārsniedz 70 cm
- jāseko peldvietas gultnes reljefa iespējamām izmaiņām, raugoties, lai neveidojas bedres, neuzkrājas akmeņi, dūņas
- regulāri pārbaudāma gultne, vai tajā nav stikli, vai citi priekšmeti, kuri var apdraudēt peldētāju drošību
- nodrošināma peldētājiem ērta pieeja peldvietai
- nodrošināms piebraucamais ceļš operatīvajam transportam

Ja peldvietā netiek nodrošināta glābšanas dienesta darbība peldētājiem labi redzamā vietā un saprotami, izvietojama informācija:

- glābšanas dienests nav pieejams
- brīdinājums peldētājiem būt īpaši uzmanīgiem
- jāizvieto informācija par glābšanas dienestu kontaktinformāciju.

Inspekcija īpaši vērš uzmanību un atgādina pašvaldībām, ka peldvietu drošības prasības ir obligātas ne vien oficiālajās iekšzemes un jūras peldvietās, bet īstenojamas jebkurā vietā pie upēm, ezeriem, jūras pašvaldības teritorijā, kur iedzīvotāji mēdz peldēties!

Vides faktori peldvietas drošībai

Peldvietas dziļums

Dziļums vietā, kur tiek ierīkota peldvieta, ir viens no svarīgākajiem drošības faktoriem peldvietā. Īpaši tāpēc, ka tas var mainīties vairākkārt sezonas laikā, laika apstākļu ietekmē pēc vētrām, spēcīgām lietusgāzēm, plūdiem vai sausuma periodiem. Apdraudējums, ko rada ūdens dziļums, ir cieši saistīts ar cilvēka peldētprasmi un auguma garumu. Par drošu var uzskatīt dziļumu, kur peldētājs var ar kājām nostāties uz ūdens objekta pamatnes.

Lai paaugstinātu peldvietas drošības līmeni peldvietas zona jānorobežo ar bojām, lentēm vai citiem negrimstošiem materiāliem līdz

dziļumam, kas atbilst no vidējā līdz maksimālajam cilvēka auguma garumam – aptuveni 1,80–2 m.

peldvietu norobežojošajiem elementiem (piemēram, bojām) jābūt pietiekami lieliem, lai viļņošanās laikā tie būtu labi saskatāmi un nenogrimtu zem ūdens

bojas jāizvieto tā, lai peldētājs, atrodoties pie jebkuras no tā, varētu saskatīt nākamo tuvāko peldvietas norobežojošo objektu izvietojot bojas, jāraugās, lai tiktu ierīkota pietiekami plaša peldvieta, kurā pietiek vieta visiem peldēt gribētājiem, pretējā gadījumā, ja zona ir pārāk šaura, tas var izprovocēt peldēšanu ārpus peldvietas, vietās, kur tas vairs nav droši.

Bojas peldvietā pilda vairākas funkcijas. Tās norāda robežu, līdz kurai vietai peldēt ir droši, norāda robežu, līdz kurai glābējs var paspēt izglābt cilvēku. Bez tam tās norāda robežu, līdz kurienei drīkst pārvietoties ar ūdens transportu, norāda oficiālās peldvietas robežu (ja tāds statuss ir). Pie bojas cilvēks var arī pieturēties un atpūsties, lai mērotu ceļu virzienā uz krastu, kā arī pie bojas var dot signālu glābējiem vai apkārtējiem.

Lai peldētājiem ar redzes traucējumiem atvieglotu orientēšanos ūdenī, vēlams peldvietās, kuras paredzētas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, bojas savienot ar trosi vai bojām uzstādīt skaņas signālu.

Ja iespējams, peldvietā vēlams izveidot norobežotu peldēšanas sektoru bērniem vecumā līdz 10 gadiem. Šī sektora pamatnei jābūt gludai, un tā ir jāizvēlas vai to izveido ar nelielu slīpumu un maksimālo dziļumu, kas nepārsniedz 70 cm.

Ja peldvieta ir publiski pieejama, informatīvajā stendā vēlams izvietot informāciju par maksimālo dziļumu peldvietā pie bojām, kā arī jānorāda, vai dziļums palielinās pakāpeniski vai strauji.

Zemūdens apdraudējumi

Peldvietas gultnei ir jābūt cietai, bez dūņām un atbrīvotai no zemūdens priekšmetiem. Pirms peldvietas izveides un katru gadu pirms peldsezonas ir jāveic peldvietas krasta un gultnes tīrīšana. Gultne jāatbrīvo no sanestajiem kokiem, zariem, stikla, akmeņiem, metāla un citiem asiem priekšmetiem, lielām ūdenszāļu saknēm un citiem atkritumiem un priekšmetiem, kas var būt bīstami peldvietas apmeklētājiem.

Peldsezonas laikā regulāri jāpārbauda, lai zemūdens daļa ir:

bez apdraudējumiem – peldvietas reljefam jābūt līdzenam

bez izteiktām tās gultnes virsmas izmaiņām: bez bedrēm, negaidīti seklām vai dziļām vietām un bez bieza dūņu slāņa.

Ja peldvietas teritorijā ir ģeoloģiskie apstākļi, kas var ietekmēt peldētāju drošību, tad informatīvajā stendā vēlams izvietot informāciju par to. Piemēram, jānorāda, ja gultne ir nestabila, ja ir nelīdzens peldvietas pamatnes reljefs, kā arī, ja peldvietā atrodas akmeņi vai citi objekti, kas apdraud peldētāju drošību.

Ūdens kvalitāte

Domājot par peldētāju drošību, svarīgi ir apzināt peldvietas tuvāko apkārtni un iespējamus ūdens piesārņojuma avotus. Iespēju robežās būtu jānodrošina ūdens kvalitātes pārbaudes laboratorijā, lai pārliecinātos par ūdens mikrobioloģisko kvalitāti. Ūdens paraugos tiek analizēti divi mikrobioloģiskie rādītāji – zarnu enterokoki un zarnu nūjiņas (*Escherichia coli*), kas ir fekālā piesārņojuma indikatori. Ieteicamais ūdens kvalitātes pārbaudes biežums ir vismaz vienu reizi mēnesī.

Mikrobioloģisko piesārņojumu rada konkrētajam ūdeņu veidam netipisku dzīvo organismu – baktēriju un vīrusu nokļūšanu tajā:

daļa no tiem var būt patogēni, kas izraisa dažādas saslimšanas un lielākoties izpaužas kā kuņģa-zarnu darbības traucējumi, ko var pavadīt nelabums un paaugstināta ķermeņa temperatūra

visbiežāk mikroorganismi organismā nonāk, norijot ar slimību izraisītājiem piesārņotu ūdeni

tomēr infekciju var izsaukt arī šo mikroorganismu nokļūšana acīs, degunā, ausīs, kā arī caur ādas bojājumiem.

Vislielākais risks saslimt pēc peldēšanās piesārņotā ūdenī ir bērniem, senioriem un cilvēkiem ar hroniskām saslimšanām un novājinātu imūno sistēmu.

Jāņem vērā, ka vizuāli novērtēt ūdens mikrobioloģiskā piesārņojuma līmeni nav iespējams, tomēr var pievērst uzmanību netiešām pazīmēm, kas liecina par iespējamu piesārņojuma risku:

netipiska ūdens krāsa vai smarža

noturīgas putas, ko rada virsmas aktīvās vielas

piesārņojums ar naftas produktiem

peldoši un citi atkritumi ūdenī un piekrastē

zilaļģu masveida savairošanās ūdenī.

Tāpat ūdens objekts nav piemērots peldēšanai, ja tajā ir liels ūdensputnu blīvums.

Oficiālajās peldvietās ūdens kvalitātes monitoringu un kvalitātes novērtēšanu veic Veselības inspekcija, kura ir atbildīgā institūcija Latvijā par peldvietu ūdens kvalitātes uzraudzību un kontroli.

Neoficiālajās peldvietās to īpašnieki var pasūtīt ūdens mikrobioloģiskās kvalitātes analīzes pēc savas iniciatīvas, sedzot to izmaksas. Ja analīžu rezultāti tiek iesniegti Veselības inspekcijai, inspekcija nodrošina testēšanas rezultātu izvērtēšanu bez maksas un informāciju par peldvietu ūdens kvalitāti apkopo savā tīmekļvietnē, kā arī informē peldvietas īpašnieku, ja peldvietā nepieciešams noteikt peldēšanās ierobežojumus.

Ja tiek konstatēts ūdens piesārņojums, peldvietā redzamā vietā ir jābūt izvietotai informācijai par peldēšanās ierobežojumiem – brīdinājuma zīmei:

“Peldēties nav ieteicams”

vai

“Peldēties aizliegts”

Ūdens caurredzamība

Dabas ūdeņos ūdens caurredzamība var būt atšķirīga, tāpēc ir jāseko līdzī, lai vietās, kur ūdens redzamība ir sliktāka, peldvietas apmeklētāji ievēro papildu drošības prasības un nenodarbojas ar niršanu.

Ūdens caurredzamību var pasliktināt arī ūdensaugu, t. sk. zilaļģu savairošanās ūdenī. Zilaļģes ir dabiskas ūdens vides iemītnieces, un neliels to daudzums var būt saskalots piekrastē klusākos līcišos, kas nerada lielu risku peldētājiem.

Pastiprinātas zilaļģu savairošanās gadījumā ūdens:

klūst duļķains, izteikti zili zaļā vai arī dzeltenbrūnā krāsā, ja aļģes sākušas atmirt

ūdens var pārklāties ar zilganzaļu plēvi un tam parādās neraksturīga smaka.

Ja minētās pazīmes konstatētas plašā peldvietas akvatorijā, šādā ūdenī peldēties nedrīkst, un iedzīvotājus par to ir jābrīdina, izvietojot informatīvas zīmes.

Zilaļģēm sadaloties, ūdenī var izdalīties toksīni, kuriem var būt ādu un gļotādu kairinoša iedarbība, kas izsauc dažādas alerģiskas reakcijas. Retāk peldēšanās šādā ūdenī, ja ūdens lielākā daudzumā nokļūst gremošanas sistēmā, var radīt akūtu saindēšanos, jo aļģu toksīniem piemīt arī hepatotoksiska un neirotoksiska iedarbība. Jāraugās, lai mājdzīvnieki nedzertu ūdeni, kurā vērojamas zilaļģu masveida savairošanās pazīmes.

Ūdens un gaisa temperatūra

Latvijā oficiālā peldsezona ir noteikta no 15. maija līdz 15. septembrim, taču jāņem vērā, ka ne vienmēr ūdens temperatūra peldsezonā ir piemērota peldēšanai. Vasaras mēnešos gaisa temperatūra var būt mainīga, un pat tad, ja tā strauji pieaug, ne vienmēr ūdens tik strauji sasilst.

Dodoties peldēt aukstā ūdenī, papildus tiek noslogots ķermenis, apgrūtinot elpošanu, izsaucot muskuļu krampjus vai radot citas veselības problēmas, kas veido papildu noslikšanas riskus. Peldēties ieteicams, kad ūdens temperatūra ir sasniegusi vismaz +16...+18 °C, taču katram individuāli šī temperatūra var atšķirties atkarībā no konkrētajiem apstākļiem, individa fizioloģiskā stāvokļa un paredzētās peldes ilguma.

Ūdenī ir jāieiet pakāpeniski, pieradinot savu ķermeni pie ūdens temperatūras, jo īpaši, ja peldētājs ir sakarsis, atrodoties krastā.

Lai peldvietas apmeklētāji varētu izvairīties no negaidītām gaisa vai ūdens temperatūras izmaiņām, peldvietā ieteicams nodrošināt:

regulārus ūdens temperatūras mērījumus un to rezultātu publisku atspoguļošanu

peldvietas sauszemes un ūdens daļas pietiekamu insolētību, t.i., lai lielāko dienas daļu tās tiktu apsaulotas (lai lielāko dienas daļu tām būtu tiešie saules stari)

tajā pašā laikā, lai samazinātu pārkaršanas un saules dūriena risku, jānodrošina arī iespēja patverties no tiešiem saules stariem

ja nav iespējas patverties koku vai krūmāju ēnā, tad vēlams peldvietas teritorijā ierīkot vietu, piemēram nojumi, kur patverties no karstuma.

Ūdens kustība

Gan jūrā, gan upēs un ezeros ir novērojamas dažāda veida straumes. Upēs galvenais apdraudējums ir straumes stiprums, straumes stipruma izmaiņas atkarībā no laika perioda. Straumes var radīt tādus riskus kā peldētāju, īpaši bērnu pārvietošana, priekšmetu pārvietošana, kuriem cilvēki peld pakaļ, kā arī straumes iespaidā peldvietā var nonākt dažādi priekšmeti.

Vēl pie apdraudējuma var minēt ūdens līmeņa svārstības, proti, pieaugot ūdens līmenim, pieaug arī straumes stiprums:

ierīkojot peldvietu upē, ir jāņem vērā, ka tuvāk upes viduslīnijai straumes stiprums būs lielāks

izveidojot peldvietu, jāpievērš uzmanību valdošajām straumēm, to stiprumam, virzienam un, vai peldvietā vai tās tuvumā mēdz veidoties atvari un virpuļi

peldvietai jāizvēlas vieta, kur ir vismazākā straume.

Ja upes peldvietā ir palielināts straumes ātrums, vai, ja ir paredzamas ūdens līmeņa krasas svārstības, par to ir jāizvieto brīdinoša informācija.

Jūrā, ierīkojot peldvietu, jāņem vērā, ka viļņošanās ietekmē var mainīties sēkļu konfigurācija. Tas nozīmē, ka starp sēkļiem var veidoties dziļas bedres. Tāpat jāņem vērā, ka jūrā var veidoties arī sānu straumes un atstraumes, un vietās, kur šī parādība tiek novērota, iedzīvotāji ir jābrīdina.

Glābšanas dienesta izveide

Peldvietas apsaimniekotājs, izvērtējot nepieciešamību, peldvietā var nodrošināt glābšanas dienesta darbību vai drošības uzraudzības speciālista klātbūtni. Parasti glābšanas dienestu darbību pielāgo peldvietu apmeklējuma tendencēm.

Ja peldvietas teritorijā vai vietā, no kuras labi pārredzama peldvieta, atrodas glābšanas dienests, tā atrašanās vietai jābūt iezīmētai peldvietas apkārtnes shēmā, vai arī ir jābūt atsevišķai norādei par glābšanas dienesta atrašanās vietu un tās darbības laiku.

Izveidojot glābšanas dienestu, jāraugās, lai skatu tornis vai glābšanas stacija būtu novietota tā, lai saules stari pēc iespējas neatrastos pretī postenim. Tas ir nepieciešams, lai, veicot ūdens daļas novērošanu, glābēji netiktu apžilbināti ar saules stariem, un lai peldvieta būtu labi pārredzama.

Peldvietās, kurās nav nodrošināta nepārtraukta (24 stundu) glābšanas dienesta darbība, informatīvajos standos vēlams izvietot instrukciju par pirmās palīdzības sniegšanu sliktākas gadījumā, kā arī atbildīgo dienestu kontaktinformāciju.

<p>Ja peldvietā nav glābšanas dienesta, par to vēlams izvietot papildu informatīvo zīmi, norādot, ka glābšanas dienests nav pieejams, un tādēļ ir jābūt īpaši uzmanīgiem!</p>	
---	--

Peldvietās, kurās nav glābšanas dienesta, ieteicams izvietot glābšanas inventāru. Kā glābšanas palīg līdzekļi var kalpot:

glābšanas veste

glābšanas riņķis, kas iestiprināts virvē

cita veida glābšanas palīgrīki, kas ļauj ātri un droši sniegt nepieciešamo atbalstu nelaimē nonākušai personai.

Operatīvo dienestu piekļuve peldvietai

Būtiski ir pārliecināties, vai peldvietā ir nodrošināts atbilstošs ceļš operatīvo dienestu transporta līdzekļu piebraukšanai. Ceļam, pa kuru paredzēts piebraukt transporta līdzekļiem dienesta pienākumu veikšanai, jābūt ar pietiekami stingru segumu, bez kavējošiem

vai neapbraucamiem šķēršļiem, izzāģētiem traucējošiem ceļmalas koku zariem. Ceļa galā jābūt autotransporta apgriešanās laukumam vai jābūt iespējai veikt apgriešanās manevru. Vēlamais attālums no piebraucamā ceļa līdz peldvietai, ejot kājām, ir līdz 50 m.

Vairāk informācijas:

Normatīvie akti par peldvietas izveidošanas dažādiem aspektiem pieejami šeit:

<https://likumi.lv/ta/id/256866-visparigie-teritorijas-planosanas-izmantosanas-un-apbuves-noteikumi>

<https://likumi.lv/ta/id/295404-peldvietas-izveidosanas-uzturesanas-un-udens-kvalitates-parvaldibas-kartiba;>

<https://likumi.lv/ta/id/66885-udens-apsaimniekosanas-likums;>

<https://likumi.lv/ta/id/270317-zemes-parvaldibas-likums>

Visa informācija par oficiālajām un neoficiālajām peldvietām, kurās tiek pārbaudīta ūdens kvalitāte, kā arī ikgadējie pārskati par peldvietu ūdens kvalitāti un uzraudzību ir pieejami Veselības inspekcijas tīmekļvietnē <https://www.vi.gov.lv/lv/peldvietu-udens-kvalitate>

Papildu informācija par citiem potenciāliem peldvietu ūdens riska faktoriem Veselības inspekcijas tīmekļvietnē

<https://www.vi.gov.lv/lv/peldetaju-nieze>

Papildu ieteikumi peldētājiem drošas peldvietas izvēlei: <https://www.spkc.gov.lv/lv/jaunums/pieci-ieteikumi-drosas-peldvietas-izvelei>

<https://www.vi.gov.lv/lv/peldvietu-drosibas-aspekti>